

Ποιες πόλεις και χωριά που υπέστησαν τις θηριωδίες των ναζί στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ζητούν να χαρακτηριστούν μαρτυρικές περιοχές

Μαζεύουν στοιχεία και μαρτυρίες. Συλλέγουν λέξη τη λέξη αναμνήσεις από τη ναζιστική θηριωδία στην Ελλάδα που είχε ως αποτέλεσμα να χάσουν τη ζωή τους γυναικόπαιδα, αντιστασιακοί και πατριώτες.

Χωριά και πόλεις που είχαν υποστεί μεγάλες καταστροφές και απώλειες σε ανθρώπινες ζωές και υλικές ζημιές κατά την αντίσταση εναντίον των δυνάμεων κατοχής το 1941-1944 ζητούν να χαρακτηριστούν μαρτυρικά. Διεκδικούν την ηθική δικαίωση των θυσιών του λαού του τόπου τους και την απότιση τιμής στους νεκρούς τους. Παράλληλα ζητούν να μην ξεχαστούν οι θυσίες αυτές, διακηρύσσοντας «ποτέ πια φασισμός».

Μαρτυρικές μνήμες

Στο χωριό Σοκαράς της Κρήτης έχουν να λένε για τις μαρτυρίες που περιλαμβάνει στο βιβλίο του ο φιλόλογος κ. **Σήφης Κοσόγλου** με τίτλο «Τη 17η Αυγούστου, ετυφεκίσθημεν, ελεηλατήθημεν και εδιώχθημεν υπό των Γερμανών».

«Αυτό που μου έχει μείνει αξέχαστο ήτανε οι φωνές των γυναικών του Σοκαρά όντε τσι φέρνανε στο Σκολειό, μετά το σκοτωμό... Μέσα από τις θυρίδες χώνανε το πρόσωπό τους και ζητούσανε να τους δώσομε "νερό... νερό... νερό...". Εστέγνωσε το στόμα και η ψυχή μας...».

«Όντενε εγυρίσαμε οπίσω στο χωριό, μετά το σκοτωμό, εβρήκαμε γκρεμισμένα τα σπίτια μας, παρμένες τσι πόρτες, τα παράθυρα, τα κεραμίδια, τα στάρια, τα λάδια μας, τα κρασιά, τσι όρνιθες, τα κουνέλια, τα ρούχα μας».

Ο κ. Κοσόγλου και ο δικηγόρος κ. **Γεώργιος Καρτσωνάκης** κατέθεσαν στο Τοπικό Συμβούλιο Σοκαρά έναν ογκώδη φάκελο, προϊόν πολύχρονης έρευνας, στον οποίο περιέχονται βιβλία, δημοσιεύματα στον Τύπο της εποχής, ένορκες καταθέσεις μαρτύρων που έζησαν τα γεγονότα της εκτέλεσης των 27 κατοίκων της τότε Κοινότητας Σοκαρά στις 17 Αυγούστου 1944, τις καταθέσεις και απολογίες των κατηγορουμένων που παραπέμφθηκαν σε δίκη ως υπεύθυνοι των εκτελέσεων και της λεηλασίας του χωριού, καθώς και την με αριθμό 54,55,56,57/1945 καταδικαστική απόφαση του Ειδικού Δικαστηρίου Δωσιλόγων Ηρακλείου.

Το Τοπικό Συμβούλιο σε ομόφωνη απόφασή του, στην οποία ζητούσε να προωθηθεί το αίτημα για ένταξη του Σοκαρά στις μαρτυρικές περιοχές, ανέφερε:

Πραγματικά στον Σοκαρά και στη θέση «ΣΠΗΛΙΑΡΑ» κατά την 17η Αυγούστου 1944 εκτελέστηκαν 27 άνδρες, εξαιτίας της δράσης τους κατά των στρατευμάτων κατοχής. Τα ονόματα των εκτελεσθέντων είχαν καταχωρηθεί σε κατάσταση, την οποία κατείχαν οι επικεφαλής, και διαχωρίστηκαν από τους υπόλοιπους συλληφθέντες.

Μετά τις εκτελέσεις οι εναπομείναντες άνδρες και γυναίκες μεταφέρθηκαν στο Ασήμι, όπου έγινε διαχωρισμός τουλάχιστον σαράντα κατοίκων, οι οποίοι μεταφέρθηκαν στις Φυλακές Μακάσι Ηρακλείου.

Μετά διήμερο οι επιζήσαντες επέστρεψαν στον Σοκαρά και στις οικίες των, οι οποίες είχαν πλήρως λεηλατηθεί, με εντολή των στρατευμάτων κατοχής, από τους ίδιους τους Γερμανούς και τους συνεργάτες τους. Είχαν αφαιρεθεί και δεν ανευρέθησαν έπιπλα, ρούχα, καρποί, οικόσιτα ζώα, μικρά και μεγάλα, πόρτες, παράθυρα, κεραμίδια και κάθε πολύτιμο.

Οι καταστροφές σε ανθρώπινες ζωές και υλικές ζημιές κατά τη 17η Αυγούστου 1944 και τις επόμενες ημέρες ήταν ανυπολόγιστες, ώστε οι επιζήσαντες αναγκάστηκαν να ζητιανεύουν τον επιούσιο για να επιβιώσουν.

Ομόφωνα αποδέχθηκε το αίτημα το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Γόρτυνας Ηρακλείου Κρήτης με απόφασή του (337/2012) και το προώθησε στο υπουργείο Εσωτερικών.

Στην άλλη άκρη της Ελλάδας

Στην άλλη άκρη της Ελλάδας, στο Κιλκίς, υπάρχει πάνδημο το αίτημα να αναγνωριστούν ως μαρτυρικά για το ολοκαύτωμα από τους Γερμανούς στις 25 Οκτωβρίου 1941 τρία χωριά, το Κλειστό, το Αμπελόφυτο και η Κυδωνιά, που βρίσκονται στην ανατολική πλευρά της οροσειράς των Κρουσίων, μεταξύ των χωριών Ποντοκερασιάς και Ελληνικού.

Όπως έχει περιγράψει η Πανελλήνια Ένωση Αγωνιστών Εθνικής Αντίστασης και Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας Κεντρικής Μακεδονίας (ΠΕΑΕΑ - ΔΣΕ): «Στις 25 Οκτώβρη 1941 οι Γερμανοί για να τρομοκρατήσουν το λαό και να αποτρέψουν το φούντωμα της Εθνικής Αντίστασης, που είχε ήδη ξεκινήσει από το καλοκαίρι, με τη συγκρότηση των πρώτων στην Ελλάδα αντάρτικων ομάδων, περικύκλωσαν τα τρία μικρά ορεινά χωριά, εκτέλεσαν τους άνδρες από 17 μέχρι 65 ετών και υποχρέωσαν τον υπόλοιπο πληθυσμό να εγκαταλείψει το χωριό συναποκομίζοντας με κάρα λίγα από τα υπάρχοντά τους, με διαταγή να κατοικήσουν όπου αλλού εκτός από τα χωριά τους, τα οποία έκαψαν και ισοπέδωσαν τελείως. Όσοι σώθηκαν διασκορπίστηκαν σε διάφορα χωριά της περιοχής και φιλοξενήθηκαν προσωρινά σε συγγενικά και φιλικά τους σπίτια, για να εγκατασταθούν τελικά μόνιμα σε διάφορα από αυτά τα χωριά.

Ούτε μετά την Απελευθέρωση ξαναγύρισαν οι μαρτυρικοί κάτοικοι για να ξαναφτιάξουν από

την αρχή τα σπίτια τους και το ταπεινό νοικοκυριό τους. Ζουν σκορπισμένοι στα διάφορα χωριά, στη Θεσσαλονίκη, στην Αθήνα και αλλού. Είναι τα μόνα από τα μαρτυρικά χωριά που δεν ξανακατοικήθηκαν. Η Πολιτεία βέβαια για όλα αυτά τα θύματα της φασιστικής θηριωδίας δεν έδωσε καμία αρωγή μετά την Απελευθέρωση».

Το ζήτημα αναδεικνύει συνεχώς και ο Σύλλογος Κιλκισιωτών Αθήνας και Περιχώρων. Πρόσφατα έφεραν το θέμα στη Βουλή, για να ανακηρυχθούν επίσημα «Κάστρα Αντίστασης του απελευθερωτικού αγώνα του Νομού Κιλκίς», οι βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ κ. **Μανώλης Γλέζος** και

κυρία

Ειρήνη Αγαθοπούλου

. Κατέθεσαν ερώτηση προς τους υπουργούς Εσωτερικών, Παιδείας και Πολιτισμού, (22.10.2013), σημειώνοντας παράλληλα ότι ήδη από τις 8 Απριλίου 2013 υπάρχει ομόφωνη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Κιλκίς και έχει σταλεί προς το υπουργείο Εσωτερικών το επίσημο γραπτό αίτημα για να χαρακτηριστούν μαρτυρικά τα χωριά Κλειστό (Μούζγαλη), Αμπελόφυτο (Μούρσαλη) και Κυδωνιά (Κοτσαλάρ) της περιοχής των Κρουσίων.

Αίτημα και από τον Δήμο Καλαμπάκας

Πρόσφατα, τον Φεβρουάριο του 2013, το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Καλαμπάκας ζήτησε από την αρμόδια επιτροπή του υπουργείου Εσωτερικών να επανεξετάσει τα δεδομένα τα οποία, κατά την άποψή τους, συνηγορούν στην ένταξη της Καλαμπάκας, της Κρανιάς, των Δολιανών και της Καλλιρρόης στο δίκτυο των μαρτυρικών πόλεων και οικισμών.

Ο δήμος αναγνωρίζει τις περιοχές αυτές ως μαρτυρικές (ομόφωνη απόφαση 26/2013), επισημαίνοντας προς την Επιτροπή: «...η πόλη της Καλαμπάκας είναι καταγεγραμμένη στην επίσημη "Εκθεση Δοξιάδη" με ποσοστό καταστροφής που αγγίζει το 94% των σπιτιών της. Όσον αφορά δε την Κοινότητα Κρανιάς Ασπροποτάμου σε όλες τις ιστορικές καταγραφές των τελευταίων 60 χρόνων ο αριθμός των κατεστραμμένων σπιτιών ανέρχεται σε 769 σε σύνολο 780. Στον δε οικισμό των Δολιανών υπήρξε πλήρης καταστροφή και των 43 σπιτιών του οικισμού.

Στην Καλλιρρόη οι Γερμανοί έμειναν τρία βράδια. Φεύγοντας, στις 26.10.1943, πυρπόλησαν όλα τα σπίτια όπως και την παλιά εκκλησία της Κοίμησης της

Θεοτόκου που είχε κτιστεί στις αρχές του 17ου αιώ να».

Η ναζιστική θηριωδία στην Πελοπόννησο

Ανάλογες προσπάθειες καταβάλλουν στο Ξυλόκαστρο Κορινθίας για την ένταξη της Τοπικής Κοινότητας Ζεμενού στα μαρτυρικά χωριά. Ο Δήμος Ξυλοκάστρου - Ευρωστίνης έχει εγκρίνει με ομόφωνη απόφαση (υπ' αριθμ. 406/2012) την υποβολή αιτήματος προς την ειδική επιτροπή του υπουργείου Εσωτερικών.

Αξιζει να σημειωθεί ότι πόλεις και χωριά τα οποία έχουν χαρακτηριστεί με προεδρικό διάταγμα «μαρτυρικά» έχουν συγκροτήσει το Δίκτυο Μαρτυρικών Πόλεων και Χωριών της Ελλάδος 1940-1944, «Ελληνικά Ολοκαυτώματα», με έδρα τη μαρτυρική πόλη των Καλαβρύτων.

Σήμερα στο Δίκτυο μετέχουν 90 πόλεις και χωριά σε 43 καλλικρατικούς δήμους. Όπως επισημαίνει στο «Βήμα» ο δήμαρχος Καλαβρύτων κ. **Γιώργος Λαζουράς**, για να χαρακτηριστεί μια περιοχή της πατρίδας μας μαρτυρική θα πρέπει να υπάρχουν στοιχεία που συνηγορούν ότι υπήρξε ολοκαύτωμα ή πολύ μεγάλες καταστροφές (ανθρώπινα θύματα, υλικές ζημιές σε εγκαταστάσεις κ.ά.),
«μια και αλλιώς θα μπορούσε όλη η Ελλάδα να χαρακτηριστεί μαρτυρική».

Τονίζει ότι η ένταξη έχει ηθική αξία, ενώ το Δίκτυο αναλαμβάνει πρωτοβουλίες σχετικά με τη διατήρηση άσβεστης της ιστορικής μνήμης του ελληνικού λαού για τη συνεισφορά του στον αγώνα για τη συντριβή του ναζισμού και του φασισμού. Παράλληλα υπογραμμίζει ότι *«διεκδικούμε τις γερμανικές αποζημιώσεις και καλούμε την κυβέρνηση να θέσει το ζήτημα σε διακρατικό επίπεδο».*

Συγκροτήθηκε η Επιτροπή για τα μαρτυρικά χωριά

Πριν από λίγες ημέρες (31.1.2014), με απόφαση του υπουργού Εσωτερικών κ. **Γιάννη Μιχελάκη**, συγκροτήθηκε Επιτροπή για τον χαρακτηρισμό πόλεων και χωριών ως μαρτυρικών.

Η Επιτροπή θα εξετάσει τα στοιχεία και θα υποβάλει αιτιολογημένη πρόταση στον υπουργό Εσωτερικών για τον χαρακτηρισμό πόλεων και χωριών ως μαρτυρικών.

Πρόεδρος της Επιτροπής στο υπουργείο Εσωτερικών ορίστηκε ο κ. **Ευάνθης Χατζηβασιλείου**

, αναπληρωτής καθηγητής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, με αναπληρωτή τον κ.

Ευάγγελο Καραμανωλάκη

, αναπληρωτή καθηγητή του ίδιου πανεπιστημίου. Στην Επιτροπή μετέχουν επίσης ο δήμαρχος Καλαβρύτων κ.

Γεώργιος Λαζουράς

, με αναπληρωτή τον δήμαρχο Βιάννου κ.

Παύλο Μπαριτάκη

.

Το 2012 είχαν ενταχθεί στον κατάλογο των χαρακτηρισμένων ως μαρτυρικών περιοχών και χωριών η πόλη της Θεσσαλονίκης, η πόλη των Σερβίων του Δήμου Σερβίων - Βελβεντού, **οι τοπικές κοινότητες Αμαράντου και Καστανιάς της Δημοτικής Ενότητας Καστανιάς του Δήμου Καλαμπάκας**

και ο οικισμός Τριών Ελάτων της Τοπικής Κοινότητας Αρχαγγέλου του Δήμου Αλμωπίας (ΦΕΚ 203 Α'/2012).

Εκτοτε περιήλθαν στο υπουργείο Εσωτερικών τα εξής αιτήματα, όπως ανέφερε ο κ. Μιχελάκης, απαντώντας (9.7.20013) σε ερώτηση του βουλευτή της ΝΔ κ. Ελευθερίου Αυγενάκη στη Βουλή:

Αίτημα του Δήμου Νοτίου Πηλίου του Νομού Μαγνησίας για τον χαρακτηρισμό της Δημοτικής Ενότητας Μηλεών.

Αίτημα του Δήμου Ζαγορίου του Νομού Ιωαννίνων για χαρακτηρισμό των τοπικών κοινοτήτων Βωβούσας, Καστανώνα, Ανθρακίτη, Φραγκάδων, Λεπτοκαρυάς, Λάιστας, Ηλιοχωρίου, Βρυσοχωρίου, Καρυών, Δεματίου και Πέτρας. Επισημαίνεται ότι όσον αφορά τις τοπικές κοινότητες Καστανώνα, Ανθρακίτη, Καρυών, Δεματίου και Πέτρας το αίτημα έχει επανυποβληθεί και απορριφθεί από την αρμόδια επιτροπή.

Αίτημα του Δήμου Ξυλοκάστρου - Ευρωστίνης του Νομού Κορινθίας για χαρακτηρισμό της Τοπικής Κοινότητας Ζεμενού.

Αίτημα του Δήμου Ευρώτα του Νομού Λακωνίας για χαρακτηρισμό της Τοπικής Κοινότητας Αγίου Δημητρίου Ζάρακα.

Αίτημα του Δήμου Γόρτυνας του Νομού Ηρακλείου για χαρακτηρισμό της Τοπικής Κοινότητας Σοκαρά (της Δημοτικής Ενότητας Κόφινα). Σημειώνεται ότι το αίτημα έχει επανυποβληθεί και απορριφθεί από την Επιτροπή, πλην όμως επισυνάπτονται νέα στοιχεία, τα οποία θα αξιολογηθούν.

Αίτημα του Δήμου Καλαμπάκας του Νομού Τρικάλων για χαρακτηρισμό της Καλαμπάκας και των τοπικών κοινοτήτων Κρανιάς και Καλλιρρόης και του οικισμού Δολιανών της Τοπικής Κοινότητας Κρανιάς. Στην προκειμένη περίπτωση το αίτημα έχει επανυποβληθεί και απορριφθεί από την Επιτροπή.
Δημοσιεύτηκε στο HELIOS PLUS στις 6 Φεβρουαρίου 2014